

Η ποιότητα της νομοθέτησης στην Ελλάδα και την ΕΕ:

Εκτενέστεροι, αλλά γλωσσικά απλούστεροι οι ελληνικοί νόμοι,
με λιγότερη διάρκεια διαβούλευσης
και φτωχότερες αναλύσεις ποσοτικών συνεπειών

Βασικά συμπεράσματα:

- Από την σύγκριση των ελληνικών Νόμων και των Οδηγιών της ΕΕ στο πεδίο της καλής νομοθέτησης για την περίοδο 2022-2024 προκύπτει ότι στην Ελλάδα οι νόμοι:
 - έχουν μεγαλύτερη έκταση (αρνητικό),
 - λιγότερο σύνθετη γλώσσα (θετικό),
 - συμμορφώνονται σε μεγαλύτερο βαθμό με το τυπικό πλαίσιο των διαδικασιών διαβούλευσης και έκθεσης συνεπειών (θετικό), αλλά
 - δεν παρέχουν σημαντικό διαθέσιμο χρόνο διαβούλευσης και ουσιαστικές πληροφορίες για την αξιολόγηση των συνεπειών των ρυθμίσεων σε σχέση με την ΕΕ (αρνητικό).
- Πιο συγκεκριμένα για το σύνολο της περιόδου 2022-2024, όπου εξετάστηκαν 190 ελληνικοί Νόμοι και 61 ευρωπαϊκές Οδηγίες:
 - Ως προς την έκταση, ο μέσος ελληνικός Νόμος της περιόδου είχε 54 άρθρα και 60 σελίδες, έναντι 49 άρθρων και 25 σελίδων για τις Οδηγίες της ΕΕ.
 - Ως προς το πόσο σύνθετη είναι η γλώσσα των κειμένων, ο μέσος ελληνικός Νόμος της περιόδου είχε 24 λέξεις ανά πρόταση, έναντι 36 λέξεων για τις Οδηγίες της ΕΕ.
 - Ως προς τη διαβούλευση, το 64% των ελληνικών Νόμων τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση έναντι του 56% των Οδηγιών της ΕΕ. Η διάρκεια της διαβούλευσης για τον μέσο ελληνικό Νόμο ήταν 16 ημέρες, έναντι 95 ημερών για τις Οδηγίες της ΕΕ.
- Ως προς την ανάλυση των συνεπειών της ρύθμισης, το 77% των ελληνικών Νόμων συνοδεύεται από την σχετική έκθεση, έναντι του 62% των Οδηγιών της ΕΕ. Ωστόσο, μόνο στο 10% των σχετικών εκθέσεων σε ελληνικούς Νόμους προσδιορίζονται ποσοτικές συνέπειες των ρυθμίσεων, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τις Οδηγίες της ΕΕ ήταν 65%.

¹ Επικεφαλής Ερευνών ΚΕΦΙΜ.

Εισαγωγή:

Η νομοθεσία αποτελεί το λειτουργικό σύστημα μίας κοινωνίας, θεσπίζοντας τους κανόνες και τα όρια μέσα στα οποία οι πολίτες δρουν στη βάση του κοινωνικού συμβολαίου. Επειδή ακριβώς η νομοθεσία ορίζει τις συμπεριφορές των πολιτών, η παραγωγή των νόμων οφείλει να ακολουθεί διαδικασίες που διασφαλίζουν τη διαφάνεια, τη λογοδοσία, τη χρηστή και ανοικτή διακυβέρνηση, με στόχο την αποτελεσματικότητα και την τήρηση του κράτους δικαίου. Η καλή νομοθέτηση¹ όπως ονομάζεται η διαδικασία αυτή στην διεθνή βιβλιογραφία, είναι «η πολιτική διαμόρφωσης αρχών, μέσων και εργαλείων για τη βελτίωση της ποιότητας των ρυθμίσεων και των διαδικασιών παραγωγής τους. Στόχος της Καλής Νομοθέτησης είναι να παράγονται ποιοτικοί νόμοι που να επιβάλλουν τα απολύτως απαραίτητα διοικητικά βάρη σε πολίτες και επιχειρήσεις προκειμένου να επιτυγχάνεται ο επιδιωκόμενος σκοπός της ρύθμισης».² Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, τα κοινοβούλια και οι αρμόδιες ρυθμιστικές αρχές θεσπίζουν κανόνες και διαδικασίες καλής νομοθέτησης τόσο σε εθνικό, όσο και σε υπερεθνικό επίπεδο. Η παρούσα ανάλυση παρουσιάζει μία σύγκριση της νομοθέτησης στην Ελλάδα και την ΕΕ ως προς τους δείκτες που αποτελούν κοινά σημεία διαδικασιών και εργαλείων καλής νομοθέτησης.

Η καλή νομοθέτηση σε Ελλάδα και ΕΕ: Θεσμικό πλαίσιο, διαδικασίες, και εργαλεία

Στην Ελλάδα, οι αρχές της καλής νομοθέτησης θεσπίστηκαν αρχικά με τον Νόμο 4048/2012, ο οποίος συστηματοποίησε τις διατάξεις του Συντάγματος για τη νομοθετική διαδικασία, τον Κανονισμό της Βουλής και τις καλές πρακτικές και συστάσεις από διεθνείς οργανισμούς. Το 2019, με τον Ν. 4622 (Κεφάλαιο Γ' του Μέρους Γ') εκσυγχρονίστηκε το πλαίσιο της καλής νομοθέτησης, και από το 2020

οι σχετικές οδηγίες εξειδικεύθηκαν στο Εγχειρίδιο Νομοπαρασκευαστικής Μεθοδολογίας.³

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η καλή νομοθέτηση βρίσκεται στον πυρήνα της νομοθετικής διαδικασίας τα τελευταία τριάντα χρόνια. Σημαντικές θεσμικές εξελίξεις, όπως η Ομάδα Mandelkern για τη Βελτίωση της Νομοθεσίας (2001), αποσκοπούσαν στην προώθηση της συστηματικής χρήσης της ανάλυσης συνεπειών ρύθμισης (ΑΣΡ) και των διαβουλεύσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη, με στόχο την επίτευξη μιας πιο έξυπνης νομοθετικής διαδικασίας. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές, με την υποστήριξη της Επιτροπής Ρυθμιστικού Ελέγχου (Regulatory Scrutiny Board, RSB), η οποία παρακολουθεί την ποιότητα των αναλύσεων συνεπειών ρύθμισης, και του προγράμματος Regulatory Fitness and Performance Programme (REFIT),⁴ το οποίο στοχεύει στην απλούστευση των ξεπερασμένων ή αναποτελεσματικών νόμων, έχουν βελτιώσει το ρυθμιστικό αποτέλεσμα των θεσμικών οργάνων της ΕΕ.

Ωστόσο, τόσο σε εθνικό επίπεδο, όσο και στο επίπεδο της ΕΕ, οι κανόνες και οι διαδικασίες καλής νομοθέτησης που θεσπίστηκαν δεν έχουν αντιμετωπίσει πλήρως την αναποτελεσματικότητα ορισμένων ρυθμίσεων και τις διαχρονικές προκλήσεις της νομοθετικής διαδικασίας.

Η πρόσφατη μελέτη του δικτύου EPICENTER στις Βρυξέλλες⁵ εντοπίζει μια σειρά από αδυναμίες στη νομοθετική διαδικασία της ΕΕ, εξετάζοντας τις ευρωπαϊκές Οδηγίες. Η νομοθετική διαδικασία στην ΕΕ καταδεικνύει μια τάση προς μία ολοένα και μεγαλύτερη γλωσσική πυκνότητα που κάνει τα κείμενα δύσκολα προσβάσιμα για το ευρύ κοινό. Παράλληλα, τα στοιχεία για τις εκτιμήσεις συνεπειών και τη διαβούλευση δείχνουν πως οι διαδικασίες αυτές δεν έχουν συστηματοποιηθεί οριζόντια. Αν και περίπου δύο στις τρεις Οδηγίες περιγράφουν οικονομικές συνέπειες ή διοικητικά κόστη, σε αρκετούς τομείς όπως για παράδειγμα η γεωργία, τα ποσοτικά στοιχεία απουσιάζουν πλήρως. Μόνο το 6,6% των Οδηγιών περιλαμβάνει οδικό χάρτη εφαρμογής (road map), ενώ λιγότερες από τις μισές έχουν εκτί-

1 [Better regulation](#) - European Commission.

2 Εθνικό Πρόγραμμα Απλούστευσης Διαδικασιών. (χ.χ.). [Καλή Νομοθέτηση](#). Ανακτήθηκε στις 11 Νοεμβρίου 2025.

3 Προεδρία της Κυβέρνησης, Γενική Γραμματεία Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων. (2020). [Εγχειρίδιο Νομοπαρασκευαστικής Μεθοδολογίας](#). Αθήνα.

4 REFIT – [Making EU law simpler, more efficient and future-proof](#), European Commission.

5 Stefanopoulou, E., Karkatsoulis, P., Saravakos, C., Filios, I., & Goto, D. (2025, November). *European Union Regulatory Quality Index: Assessing the Better Regulation Principles in the EU Directives 2022–2024*. EPICENTER.

μηση συνεπειών σε πρώτο στάδιο (inception impact assessment), κάτι που περιορίζει τη διαφάνεια και τη συμμετοχή ενδιαφερομένων. Η συνολική αξιολόγηση της νομοθετικής διαδικασίας εντοπίζει ως βασικές αδυναμίες την έκταση της διαβούλευσης και πλημμελή μέριμνα για την ενσωμάτωση των Οδηγιών από τα κράτη μέλη, και την γλωσσική ποιότητα.

Οι αρχές της καλής νομοθέτησης σε Ελλάδα και ΕΕ: μία συγκριτική ανάλυση

Η σύγκριση της νομοθετικής διαδικασίας σε ένα εθνικό κοινοβούλιο όπως η Βουλή των Ελλήνων και σε ένα υπερεθνικό όργανο όπως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν είναι ούτε εύκολη, ούτε άμεση. Οι διαδικασίες και το θεσμικό πλαίσιο διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό, ωστόσο ορισμένες αρχές και εργαλεία καλής νομοθέτησης αποτελούν κοινές και ευθέως συγκρίσιμες διαδικασίες. Μερικά από τα πιο σημαντικά στοιχεία καλής νομοθέτησης τα οποία είναι ευθέως συγκρίσιμα σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο ΕΕ είναι:

- Το μικρό, σαφές, και κατανοητό κείμενο του νόμου.
- Η επαρκής διαβούλευση για το σύνολο των ρυθμίσεων.
- Η ποιότητα της έκθεσης συνεπειών ρύθμισης (προσδιορισμός ποσοτικών συνεπειών).

Για την συγκριτική ανάλυση αυτών των εργαλείων καλής νομοθέτησης, χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία για 190 Νόμους που ψηφίστηκαν στη Βουλή των Ελλήνων και 61 Οδηγίες (Directives)⁶ που ψηφίστηκαν στο επίπεδο της ΕΕ κατά την περίοδο 2022-2024,

για την οποία υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα από άλλες σχετικές μελέτες.⁷

Το κείμενο του νόμου: έκταση και γλωσσική περιπλοκότητα

Το κείμενο του νόμου θα πρέπει να είναι απλό και συνοπτικό, χωρίς περιττά γλωσσικά σχήματα, καθώς και να διασφαλίζει ότι για κάθε νέο όρο που εισάγεται δίνεται με σαφήνεια το περιεχόμενό του και αυτός χρησιμοποιείται με συνέπεια σε όλο το κείμενο.⁸ Οι φράσεις θα πρέπει να δίνονται στην ενεργητική φωνή και οι παράγραφοι να είναι ορθά δομημένες εννοιολογικά, ώστε να ενισχύουν τη σαφήνεια και την κατανόηση από τον αναγνώστη.⁹ Ως προς την έκταση, μολονότι από μόνη της δεν αποτελεί καθοριστικό δείκτη ποιότητας, η υπερβολική έκταση του κειμένου συχνά συσχετίζεται με δομικά και γνωστικά βάρη, συμπεριλαμβανομένης της μεγαλύτερης πιθανότητας περιττών επαναλήψεων και δυσκολιών στην ερμηνεία.¹⁰ Η σαφέστερη γλώσσα και διατύπωση των νομικών διατάξεων επιτρέπει στη δημόσια διοίκηση, τους λειτουργούς της, τις επιχειρήσεις και τους πολίτες καλύτερη κατανόηση, μεγαλύτερη συμμόρφωση, χαμηλότερα κόστη ερμηνείας και μικρότερες καθυστερήσεις εφαρμογής.

Στην παρούσα ανάλυση, για να ελέγξουμε την έκταση των νόμων χρησιμοποιούμε τους δείκτες μέσος όρος άρθρων και μέσος αριθμός σελίδων, ενώ αντίστοιχα για τον έλεγχο της συνθετότητας της γλώσσας χρησιμοποιούμε τους δείκτες: μέσος αριθμός λέξεων ανά πρόταση, μέσος αριθμός χαρακτήρων ανά πρόταση και μέσος αριθμός κόμματων ανά πρόταση.¹¹

Στο Γράφημα 1 παρουσιάζονται οι δείκτες έκτασης των νόμων ανά έτος. Το 2022, οι νόμοι στην Ελ-

6 «Οι οδηγίες είναι νομοθετικές πράξεις που ορίζουν έναν στόχο τον οποίο πρέπει να επιτύχουν οι χώρες της ΕΕ. Ωστόσο, εναπόκειται στην κάθε χώρα να θεσπίσει τους δικούς της νόμους για την επίτευξη των στόχων αυτών. Ένα παράδειγμα είναι η οδηγία της ΕΕ για τα πλαστικά μίας χρήσης, η οποία μειώνει τον αντίκτυπο ορισμένων πλαστικών μίας χρήσης στο περιβάλλον, για παράδειγμα μειώνοντας ή ακόμη και απαγορεύοντας τη χρήση πλαστικών μίας χρήσης, όπως πιάτα, καλαμάκια και κυπελάκια». Βλ. σχετικά, [Είδη νομοθεσίας](#), Ευρωπαϊκή Ένωση.

7 Τα δεδομένα για την ΕΕ προέρχονται από την μελέτη Stefopoulou, E., Karkatsoulis, P., Saravakos, C., Filios, I., & Goto, D. (2025, November). *European Union Regulatory Quality Index: Assessing the Better Regulation Principles in the EU Directives 2022–2024*. EPICENTER. Τα δεδομένα για τους νόμους του Ελληνικού Κοινοβουλίου προέρχονται από το dataset Σαραβάκος, Κ., Καρκατσούλης, Π., Στεφοπούλου, Ε., & Χένα, Ε. (2024). *Δεδομένα Δείκτη Ποιότητας Νομοθέτησης* (Έκδοση: Σεπτέμβριος 2024, Περίοδος: Σεπτέμβριος 2014 –2025). Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών - Μάρκος Δραγούμης.

8 [Enhancing legal clarity through conciseness in legal drafting](#), *Sphere of Law*, 9 November 2024.

9 [Clear and active legal writing](#), *Columbia Law School Writing Center*.

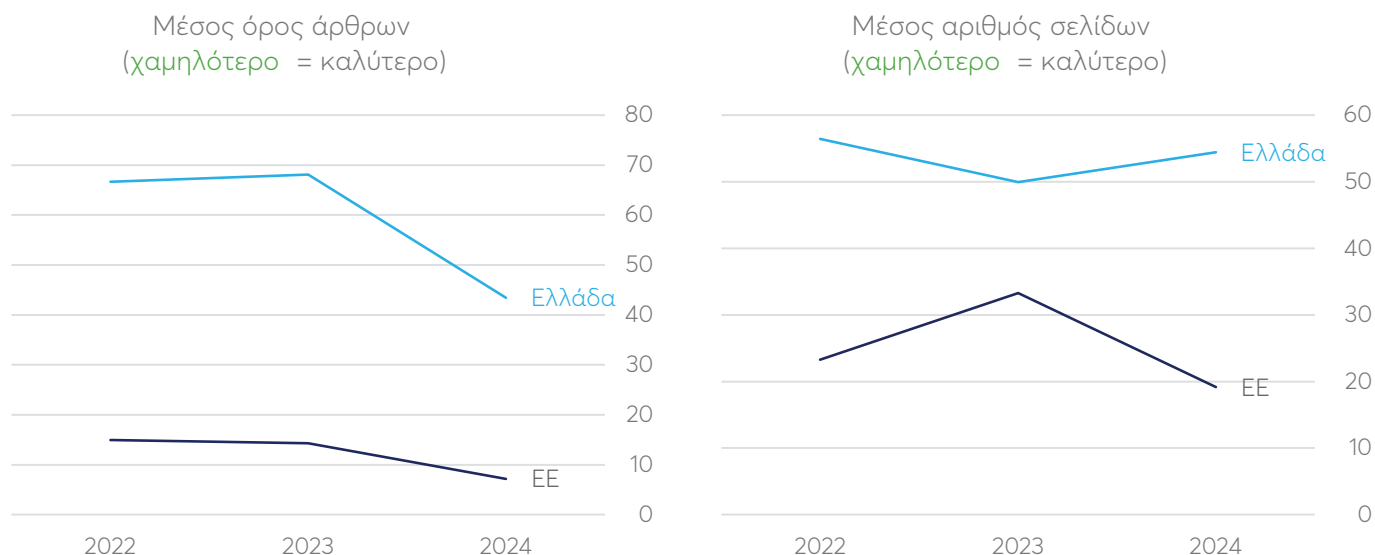
10 Xanthaki, H. (2014) *Drafting Legislation: Art and Technology of Rules for Regulation*. Hart Publishing.

11 Για την σύγκριση με τις Ευρωπαϊκές οδηγίες χρησιμοποιείται η ελληνική εκδοχή των οδηγιών όπως δίνονται από τον επίσημο κείμενο, ώστε να συγκρίνονται ίδιες γλώσσες.

λάδα περιείχαν κατά μέσο όρο 67 άρθρα, ενώ στην ΕΕ μόλις 15. Το 2023 ο αριθμός παρέμεινε σχεδόν ο ίδιος (68 άρθρα στην Ελλάδα και 14 στην ΕΕ). Το 2024, ο ελληνικός μέσος όρος μειώθηκε στα 43 άρθρα, ενώ στην ΕΕ στα 7. Συνολικά, τα ελληνικά νομοθετήματα παραμένουν σαφώς εκτενέστερα σε

αριθμό άρθρων σε σχέση με τα ευρωπαϊκά. Ως προς τον αριθμό σελίδων, επίσης τα ελληνικά νομοθετήματα παραμένουν σημαντικά μεγαλύτερα σε έκταση, από 50 έως 56 σελίδες κατά μέσο όρο, σχεδόν διπλάσια από τα ευρωπαϊκά τα οποία για την ίδια περίοδο κυμαίνονται από 19 έως 33 σελίδες.

Γράφημα 1. Δείκτες έκτασης των νόμων

Πηγές: Stefopoulou et al. (2025), Σαραβάκος et al. (2025). Ίδιοι υπολογισμοί.

Στο Γράφημα 2 παρουσιάζονται 3 δείκτες που επιχειρούν να προσεγγίσουν την συνθετότητα της γλώσσας. Το 2022, οι προτάσεις στους ελληνικούς Νόμους περιείχαν κατά μέσο όρο 21 λέξεις, ενώ για την ΕΕ 35 λέξεις αντίστοιχα. Το 2023 ο μέσος αριθμός λέξεων στην Ελλάδα ήταν 19 (36 για την ΕΕ), ενώ το 2024 εκτοξεύθηκε στις 33 λέξεις, με την ΕΕ να φτάνει στις 36. Ως προς τον μέσο αριθμό χαρακτήρων ανά πρόταση, το 2022, στην Ελλάδα ήταν 142 (235 για την ΕΕ). Το 2023 μειώθηκε στους 133 (243 για την ΕΕ), ενώ το 2024 εκτοξεύθηκε στις 233 για την Ελλάδα και ανήλθε στους 250 για την ΕΕ. Στον μέσο αριθμό κόμματων ανά πρόταση, το 2022,

στην Ελλάδα υπήρχαν κατά μέσο όρο 1,19 κόμματα ανά πρόταση (1,68 για την ΕΕ). Το 2023 η τιμή ήταν 1,16 (1,69 για την ΕΕ), ενώ το 2024 διαμορφώθηκε στο 1,76 για την Ελλάδα και 1,79 για την ΕΕ.

Συνολικά οι δείκτες γλωσσικής συνθετότητας δείχνουν πως οι Ευρωπαϊκές Οδηγίες μεταφέρονται στα ελληνικά με πιο περίπλοκο τρόπο από ό,τι γράφονται οι ελληνικοί Νόμοι, καθώς έχουν μεγαλύτερες προτάσεις, περισσότερους χαρακτήρες και περισσότερα κόμματα, κάτι που υποδηλώνει την παρουσία πολλών δευτερευουσών προτάσεων που καθιστούν την νοηματική τους ευκρίνεια δυσχερέστερη.

Γράφημα 2. Δείκτες γλωσσικής συνθετότητας των νόμων

Πηγές: Stefopoulou et al. (2025), Σαραβάκος et al. (2025). Ίδιοι υπολογισμοί.

Η διαβούλευση: Έκταση και διάρκεια

Σύμφωνα με τις διεθνείς αρχές της καλής νομοθέτησης, η διαβούλευση πρέπει να λαμβάνει χώρα για όλα τα νομοθετήματα και για αρκετό χρονικό διάστημα, ώστε οι πολίτες, οι φορείς της κοινωνίας των πολιτών, και όλοι οι λοιποί ενδιαφερόμενοι να μπορούν αφενός να διαβάσουν και να αναλύσουν τις ρυθμίσεις του νόμου, και αφετέρου να υποβάλουν τα σχόλια τους. Για να ελέγξουμε την έκταση και τη διάρκεια της δημόσιας διαβούλευσης χρησιμοποιούμε ως δείκτες το ποσοστό των νομοθετημάτων που τέθηκαν σε διαβούλευση και τον μέσο αριθμό

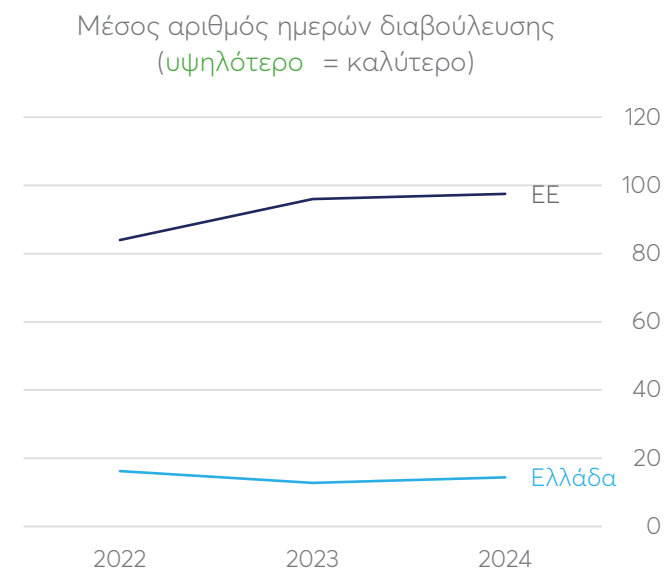
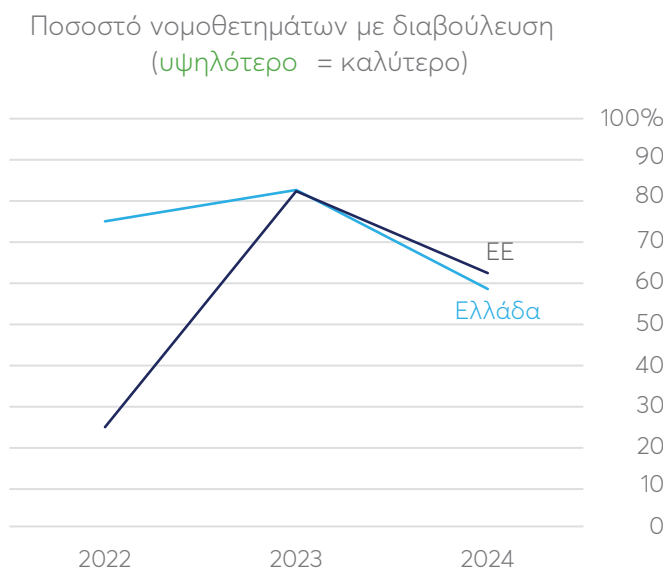
των ημερών διαβούλευσης.

Στο Γράφημα 3 παρουσιάζονται οι σχετικοί δείκτες. Το 2022, το 75% των ελληνικών νομοθετημάτων τέθηκαν σε διαβούλευση, έναντι μόλις 25% στην ΕΕ. Το 2023, το ποσοστό αυξήθηκε στο 83% για την Ελλάδα και στο 82% για την ΕΕ, ενώ το 2024 έφτασε το 87% στην Ελλάδα και μειώθηκε στο 63% στην ΕΕ. Η Ελλάδα διατηρεί σταθερά υψηλότερη συχνότητα διαβουλεύσεων, δηλαδή συμμορφώνεται σε υψηλότερο βαθμό με τον τυπικό κανόνα καλής νομοθέτησης. Ως προς τον μέσο αριθμό ημερών διαβούλευσης, το 2022, οι ελληνικές διαβουλεύσεις διάρκεσαν κατά μέσο όρο 16 ημέρες, έναντι 84 στην

ΕΕ. Το 2023 οι αντίστοιχες τιμές ήταν 13 και 96 ημέρες αντίστοιχα, ενώ το 2024 αυξήθηκαν σε 14 και 98 ημέρες αντίστοιχα. Παρά τη βελτίωση, η διάρκεια των διαβουλεύσεων στην Ελλάδα παραμένει πολύ

μικρότερη από την ευρωπαϊκή, καθώς ο χρόνος διαβούλευσης των Ευρωπαϊκών οδηγιών είναι τέσσερις φορές μεγαλύτερος.

Γράφημα 3. Δείκτες διαβούλευσης των νόμων

Πηγές: Steforoulou et al. (2025), Σαραβάκος et al. (2025). Ίδιοι υπολογισμοί.

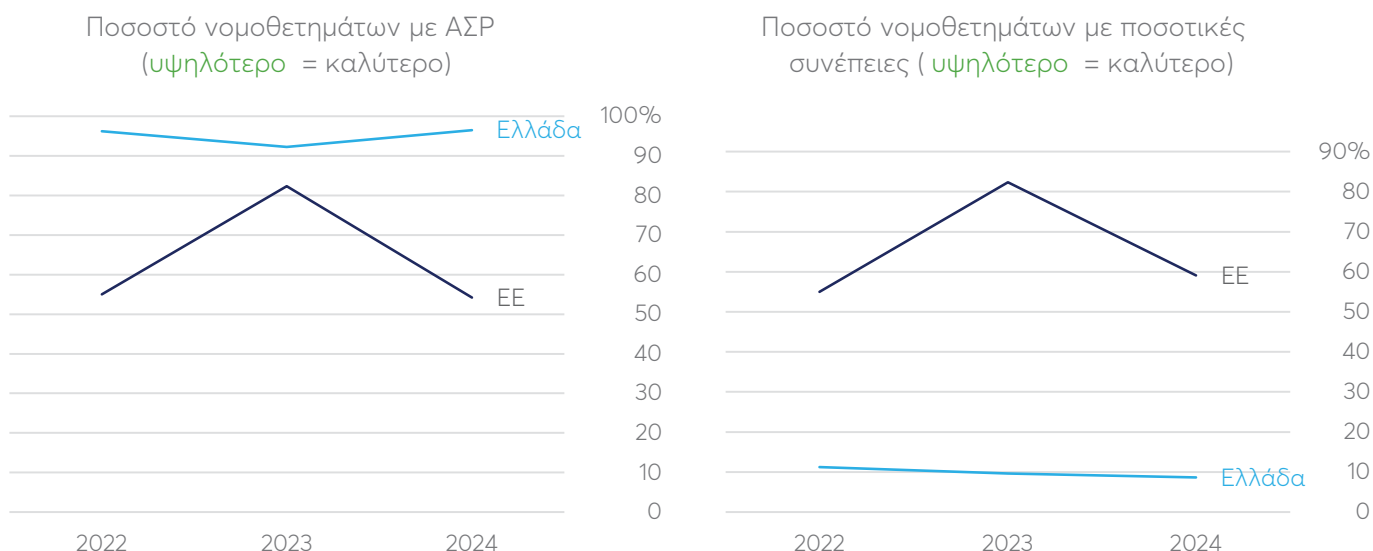
Η ανάλυση συνεπειών ρύθμισης (ΑΣΡ): ο προσδιορισμός των συνεπειών

Η ανάλυση συνεπειών ρύθμισης αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία καλής νομοθέτησης, έχοντας ως βασικό σκοπό να παρέχει επιστημονική και τεκμηριωμένη πληροφόρηση ως προς τις συνέπειες που πρόκειται να επιφέρουν οι εκάστοτε διατάξεις. Ιδιαίτερα οι ποσοτικές εκτιμήσεις για τον αντίκτυπο ενός νόμου στην συνολική οικονομία, τα δημόσια οικονομικά, το περιβάλλον, τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και το διοικητικό βάρος αποτελούν το βασικό εργαλείο αξιολόγησης των ρυθμίσεων του. Για να ελέγξουμε την επίδοση Ελλάδας και ΕΕ συγκριτικά στο πεδίο αυτό, χρησιμοποιούμε ως δείκτες το ποσοστό των νομοθετημάτων με ανάλυση συνεπειών ρύθμισης, και το ποσοστό των νομοθετημάτων όπου παρέχεται ποσοτικός προσδιορισμός των συνεπειών.

Στο Γράφημα 4 παρατηρούμε πως το 2022, το

96% των ελληνικών νομοθετημάτων συνοδεύονταν από Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης, έναντι 55% στην ΕΕ. Το 2023 τα ποσοστά ήταν 92% και 82% αντίστοιχα, ενώ το 2024 έφτασαν το 97% στην Ελλάδα και 54% στην ΕΕ. Η Ελλάδα φαίνεται να συμμορφώνεται σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από την ΕΕ στη τυπική συμμόρφωση της χρήσης της ανάλυσης συνεπειών ρύθμισης. Ωστόσο, ως προς τον δείκτη σχετικά με το ποσοστό νομοθετημάτων με ποσοτικό προσδιορισμό συνεπειών, το 2022, μόνο το 11% των ελληνικών νομοθετημάτων περιείχαν ποσοτικό προσδιορισμό των συνεπειών, έναντι 55% στην ΕΕ. Το 2023 τα ποσοστά ήταν 10% και 82%, ενώ το 2024 διαμορφώθηκαν στο 9% και 59% αντίστοιχα. Παρατηρείται λοιπόν πως αν και οι ελληνικοί νόμοι συνοδεύονται συστηματικά από ανάλυση συνεπειών ρύθμισης, σπανίως ποσοτικοποιούνται σε αυτή οι συνέπειες των νόμων σε σύγκριση με την ΕΕ, όπου όταν υπάρχει διαθέσιμη ανάλυση συνεπειών ρύθμισης, αυτές πάντα προσδιορίζονται ποσοτικά.

Γράφημα 4. Δείκτες ανάλυσης συνεπειών (ΑΣΠ) των νόμων

Πηγές: Steforoulou et al. (2025), Σαραβάκος et al. (2025). Ίδιοι υπολογισμοί.

Συμπεράσματα και προτάσεις πολιτικής

Συνολικά, η εικόνα που προκύπτει δείχνει ότι η Ελλάδα, παρά τα σημαντικά βήματα που έχει κάνει στη θεσμική ποιότητα των διαδικασιών παραγωγής νομοθεσίας ειδικά όσον αφορά τη διαβούλευση και τη συστηματική χρήση ανάλυσης συνεπειών ρύθμισης (ΑΣΠ), υπολείπεται σε ουσιώδεις δείκτες.

Οι ελληνικοί Νόμοι είναι εκτενέστεροι σε άρθρα και σελίδες, ωστόσο δεν εμφανίζουν την ίδια συντακτική πολυπλοκότητα με τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες, όπως αυτές μεταφέρονται στην ελληνική γλώσσα. Εντούτοις, αξίζει να σημειωθεί πως το 2024 παρατηρείται μία μεγάλη αύξηση της γλωσσικής πολυπλοκότητας στην Ελλάδα για τους 3 σχετικούς δείκτες, προσεγγίζοντας αυτή των Ευρωπαϊκών Οδηγιών. Ακόμη, οι ελληνικοί Νόμοι ευθυγραμμίζονται σε μεγαλύτερο βαθμό με την τυπική υποχρέωση της διαβούλευσης και της συνοδείας του νόμου από έκθεση συνεπειών ρύθμισης σε σχέση με τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες. Ωστόσο, ως προς τους δείκτες που καταδεικνύουν την ουσία των διαδικασιών αυτών οι ελληνικοί Νόμοι φαίνεται να υστερούν, καθώς παρουσιάζουν σημαντικά χαμηλότερο μέσο όρο ημερών διαβούλευσης, ενώ η έκθεση συνεπειών ρύθμισης είναι φτωχή ως προς

την παρουσίαση δεδομένων και ποσοτικών εκτιμήσεων.

Στην κατεύθυνση της βελτίωσης βασικών δεικτών καλής νομοθέτησης και ευθυγράμμισης της ελληνικής νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας με την Ευρωπαϊκή, προτείνονται τα εξής:

- Η απλοποίηση της γλώσσας των ρυθμίσεων σε κάθε νόμο από την Επιτροπή Αξιολόγησης Ποιότητας της Νομοπαρασκευαστικής Διαδικασίας ή από άλλη αρμόδια επιτροπή.
- Η μείωση της έκτασης των νόμων, με τη στόχευση ρύθμισης ενός μόνο ζητήματος κάθε φορά και την αποπομπή άσχετων διατάξεων.
- Η διάθεση όλων των νομοσχεδίων (συμπεριλαμβανομένων των κυρώσεων συμφωνιών) προς δημόσια διαβούλευση συνοδευόμενη από ανάλυση συνεπειών ρύθμισης με ποσοτικά στοιχεία.
- Η αύξηση του χρόνου διαβούλευσης στις 4 εβδομάδες, με τη δέσμευση η διαβούλευση μικρότερου χρονικού διαστήματος να έχει την έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου. Επίσης, τις περιόδους διακοπών όπως Χριστούγεννα, Πάσχα και τους μήνες Ιούλιο – Αύγουστο, η διάρκεια της δημόσιας διαβούλευσης να προσαυξάνεται κατά μία εβδομάδα, ώστε να δίνεται ο απαραίτητος χρόνος αξιολόγησης και σχολιασμού σε πολίτες

και ενδιαφερόμενους φορείς.

- Η διάθεση όλων των άρθρων των σχεδίων νόμων προς δημόσια διαβούλευση με υποχρέωση αιτιολόγησης εκ μέρους του προτείνοντος Υπουργού για τυχόν άρθρα που τελικώς δεν συμπεριλήφθηκαν στην δημόσια διαβούλευση.
- Η αλλαγή του ισχύοντος υποδείγματος Ανάλυσης

Συνεπειών Ρύθμισης, καθώς θα πρέπει να υποδειχθούν πεδία σχετικά με τις ποσοτικές συνέπειες των ρυθμίσεων του νόμου στην οικονομία, στον κρατικό προϋπολογισμό και το περιβάλλον, τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, τον προσδιορισμό των διοικητικών επιβαρύνσεων με βάση στο τυπικό μοντέλο κόστους (standard cost model) όπως ορίζεται από τα διεθνή πρότυπα.

Το Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών είναι η κύρια ανεξάρτητη, μη κρατική, μη κομματική φιλελεύθερη δεξαμενή σκέψης στην Ελλάδα. Έχει τη νομική μορφή της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας και έδρα την Αθήνα. Το όραμά μας είναι μια Ελλάδα πρότυπο οικονομικής και κοινωνικής ελευθερίας που παρέχει στους πολίτες της τη δυνατότητα να δημιουργήσουν και να επιδιώξουν τα όνειρα και τις φιλοδοξίες τους. Ο σκοπός του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών είναι να αυξήσει την επιρροή των φιλελεύθερων προτάσεων και ιδεών στον δημόσιο διάλογο και την πολιτική. Το έργο του περιλαμβάνει ερευνητικά προγράμματα, εκδόσεις και εκδηλώσεις που έχουν ως επίκεντρο την αύξηση της ατομικής ελευθερίας για κάθε πολίτη.

Οι απόψεις που δημοσιεύονται στο κείμενο εκφράζουν τους συντάκτες του και όχι απαραίτητα τον οργανισμό.

ΚΕΝΤΡΟ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Τζωρτζ 5, 10682, Αθήνα

T: +30 210 5238373

www.kefim.org

info@kefim.org

[facebook.com/kefim.org](https://www.facebook.com/kefim.org)

x.com/kefim_org

[gr.linkedin.com/company/centerforliberalstudies](https://www.linkedin.com/company/centerforliberalstudies)

[youtube.com/kefim](https://www.youtube.com/kefim)